درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK," Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի թուղ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:

Ծանուցման թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՆՕԹԵՐ

Դ.

ԻՏԱԼԻԱ

Ֆրանքօ-իտալական սահմանը կ'անցնինք. Վէնթիմիլ առաջին քաղաքն է. փոքրիկ ժանձրոյթ մը կը սպասէ հոն մեզի, ինչ որ ընդհանուր է ամէն սահմանագլուխ քաղաքներու. մաքսի պաշտօնեաներ մեր պայուսակները կը քննեն, բարեբաղդաբար երկար չի տեւեր ու վեր ի վերոյ և աւելի ձեւական խուզարկումէ մը ետքը՝ մեզի կը յանձնեն պայուսակներս, զորս փութով կը տեղաւորցնենք վակոնին մէկ անկիւնը ու կը մեկնինք:

Ֆրանսա թէեւ ետեւնիս մնացած է արդէն, բայց հոն՝ երկու երկիրներուն միջեւ կտոր մը հող կայ՝ որ աւելի Ֆրանսական կերպարանք կը ներկայացնէ քան իտալական, և եթէ ճիշդը կ'ուզէք՝ չեզոք է: Տակաւին օթէլներ, մեծամեծ շէնքեր, գործարաններ զուտ Ֆրանսական անուններ կը կրեն իրենց ճակատին վրայ. պատերու վրայ Ֆրանսերէն ազդերը բազմաթիւ են, ու բազմաթիւ են տակաւին Ֆրանսացի ուղեկիցներ՝ որոնք մօտակայ սահմանակից քաղաքները կը բնակին: Նոյն ծովը, նոյն երկինքը, միեւնոյն լեռներն ու հովիտները, շարունակութիւնը նոյն շքեղ ու հոյակապ շէնքերուն՝ կը մոռցնեն թէ նոր երկրի վրայ ոտք դրած է մարդ: Պարզապէս կը տեսնուի թէ սահման մը դրուած է հոն որ քմահաճոյական է միայն, անբնական ջլատում մը երկրին՝ որ գողտրիկ ամբողջութիւն մը կազմելու սահմանուած է:

Ինչ որ ալ ըլլայ, մօտակայ կայարանը ա՛լ կը համոզուիս թէ նոր երկրի մը մէջ կը գտնուիս՝ երբ երկաթուղիի պաշտօնեան վակոններու դուռները կը բանայ ու մէկ ծայրէն միւսը կը քալէ բառեր մը բերնէն թափթփելով, որոնք բոլորովին անհասկնալի են քեզի, շարք մը անուններ յաջորդ կայարաններու... oնեա... օլլա... բանօ... ծալլօ, ամէնքն ալ նոյնայանգ ու նոյնահնչիւն բառեր:

Սան Ռէմօ իտալական այս ծովեզերքին ամենագեղեցիկ քաղաքն է: Թոքախտաւորներով լեցուն է կ'ըսեն. բայց չէ թէ տեղացիները, այլ մեծ մասամբ օտարականներ՝ բժիշկներու կողմէ ղրկուած աշխարհի ամէն դիէն. վասն զի Սան Ռէմօ թոքախտաւորներու ապաքինումին նպաստող երկու պայմաններն ալ ունի. ծովային կլիմայ ու լեռնային օդ: Միեւնոյն ատեն շատերուն ալ գերեզմաննոցն է եղած. մինչ հիացումս կը յայտնէի ուղեկցի մը այսքան սքանչելի վայրի մը համար՝

—Ես կ'ատեմ, ըսաւ, վասն զի մէկ հատիկ եղբայրս հոս մեռած է թոքախտէ:

Մինակ ըլլալու չէ անի, որովհետեւ չեմ կարծեր որ շատ ըլլան թուով թոքախտաւորներ՝ որոնք վերաշինած ըլլան հոն թոքերնին. ծովն ու լեռը՝ աւա՜ղ, շատ տկար են տակաւին հատնող թոքին ու հատցնող մանրէին դէմ կռուելու համար:

Ծովը, ալ անբաժան է մեզմէ. մօտիկ, այնքան մօտիկ է որ իրարու յաջորդող ալիքները կուգան զարնել մինչև երկաթուղիի անիւներուն տակը: Տեղ տեղ ընդարձակ աւազափեր կը տարածուին. լողացողներու խումբեր ցրուած անոնց վրայ, տղայ, աղջիկ, կին, երիտասարդ, գոյնզգոյն ծովի հագուստներով, իրենց ճիչերով ու աղաղակներով կեանք կու տան աւազին...:

Ալպեանները հետզհետէ կը կորսնցնեն Ֆրանսականներուն գողտրիկ կերպարանքը. աւելի բարձր, աւելի ապառաժուտ, աւելի խրոխտ՝ ա՛յնքան կը մօտենան ծովին որ կարծես զմեզ ծովը թափել կ'ուզեն. տեղեր կան ուր ալիքներու և ապառաժներու մէջ նեղմուած առաջ կ'երթանք, և ի վերջոյ կը սողոսկինք ճեղքել ապառաժները՝ անցնիլ մթին գետնուղիներէ. երթալով այնքան կը շատնան ասոնք, որ գրեթէ ժամերով անընդհատ իրարու յաջորդող գետնուղիներու կը մտնենք կ'ելլենք. խիստ կարճ կը տեւեն բացերը պարբերաբար. շատեր քանի մը երկվայրկեան, ոմանք ալ՝ մէկ երկու վայրկեան: Ամէն անգամ պահ մը մութին ու մուխին մէջ թաղուելէ ետքը լոյս աշխարհ կ'ելլենք ու նոր՝ բոլորովին նոր պատկեր մը կը պարզուի մեր աչքերուն առջեւ, իւրաքանչիւր անգամ: Եւ ի՛նչ արագ, որքա՜ն շտապով կը յաջորդեն իրարու: Մութ սենեակի մէջ նստած մոգական լապտերի մը ներկայացումին հանդիսատես կ'ըլլաս կարծես, լեռնային տեսարան մը. վարը՝ ծովը՝ ապառաժները, փրփուրը, վերը՝ լեռները, ծառերն ու երկինքը: Քիչ ետքը ձորակ մը, գոգին մէջ՝ փէշերուն տակ հիւղակ մը, քանի մը քայլ վերը կկզացող ջրվէժ մը կը կազմեն նկարը. ու հոս՝ ճամբուն եզերքը կարմրերես ու կայտառ կին մը մանկամարդ՝ մէկ թեւին մէջ կը սեղմէ տղեկը, բաց հովին առուած ծիծէն անյագօրէն կախուած ծծող ու միւս ձեռքով կը ճօճցնէ դրօշակը՝ խորհրդանշան ճամբուն ապահովութեան ու ժպտուն երեսով ողջերթ կը մաղթէ ամէնուս... Այս անգամ ամբողջ լեռ մըն է որ կը ճեղքենք. ի՛նչպէս չսոսկալ խորհելով թէ մեր գլխուն վերեւ կամարներէն անդին ամբողջ լեռնային կոյտ մը կը ցցուի, որ վայրկենապէս կրնայ կլլել, ճզմել, փոշի դարձնել ամէնքս ալ, առանց ճիչ մը իսկ արձակել տալու ու ո՛ և է օգնութեան... բայց տակաւին չմիջուցած յառետես խոկմունքդ՝ դուրս կ'ելլես լերան միւս կողէն ու այս անգամ գիւղ մըն է կամ քաղաք մը ծովին եզերքը փռուած, կենդանութեամբ առլի: Ու ո՞ր մէկը յիշեմ այն հազարաւոր նկարներէն. մէկը միւսէն աւելի նըկարչագեղ, որպիսի՛ պէսպիսութիւն. աչքը չի յագենար հոն դիտելէ, ու շատ անգամ առանց ուզելու մարդ բարկութիւն մը կը զգայ դէպ ի երկաթուղին՝ որ իր սրնթաց գնացքով հազիւ կը ներէ երկվայրկեան մը միայն անոնցմէ ամէն մէկուն հրապոյրը վայելել:

* * *

Հետզհետէ ամէն ինչ երկրին յատուկ տիպարը կ'առնէ. գիւղերու կը հանդիպինք որոնք իրենց բարձր՝ հինգ վեց յարկանի շէնքերով, նեղ ու մութ, ծուռ ու մուռ փողոցներով միջնադարեան կերպարանք մը կը ներկայացնեն, տարօրինակ սովորութիւն մը. բոլոր պատուհանները զարդարուած են գոյնզգոյն լաթերով. պատուհաններու մէկ եզերքէն միւսը չուաններ ձգած՝ անոնց վրայ կը փռեն լուացուած ճերմակեղէնները չորցնելու համար... ճերմակեղէ՞ն, կը սըխալիմ, կտոր մը իսկ ճերմակ չկար անոնց մէջ. կարմիր, դեղին, կապոյտ, կանանչ, ի՛նչ գոյն կ'ուզէք դրէք, բաց ի ճերմակէն. կ'երեւակայէք անշուշտ հինգ վեց յարկանի տան մը ճակատը վերէն վար զարդարուած գոյնզգոյն շալիկներով ու ... վարտիքներով. և զարմանալին հոն է որ չէ թէ միայն յետամնաց գիւղերու, այլ մեծամեծ քաղաքներու՝ ինչպէս Ճէնովայի և Միլանի մէջ իսկ այս կերպով պճնուած տուներու կը հանդիպի մարդ:

Ուղեկիցները, ամէնքն ալ Իտալացիներ են. չորս կողմդ մինակ Իտալերէնը կը խօսուի ու դուն առանց բառ մը հասկնալու Զաքարիայի պապանձումին կը դատապարտուիս. և ի՛նչ սոսկալի ճանձրոյթ. ժամեր ու օրեր կ'անցնին առանց բառ մը իսկ արտասանելու, անկիւն մը քաշուած սառը անոր երեսը նայելով և կամ Պէլկաւակ ընելով ժամանակ անցընելու ես: Եթէ մէկը սխալի ու խօսքը ուղղէ քեզի, շարժումով մը հասկցնելու ես թէ անհասկնալի են քեզի համար իր բառերը ու ապուշի կերպարանք մը առած ամփոփուելու ես քու մէջդ ու.... ճաթելու ես ճանձրանալէ:

Կայարանի մը մէջ պէտք կ'ըլլայ ժամու մը չափ սպասել, կառախումբերը փոխելու համար: Կ'ուզեմ տեղեկանալ մէկէ մը թէ ե՞րբ, ժամը քանի՞ն պիտի մեկնինք: Ծիգ մը ընելու է, փորձելու է ինքզինքը հասկցնել: Եւ բարեբախտաբար միտքս կ'իյնայ որ շատ մը բառեր Իտալերէնի մէջ Ֆրանսերէնի կը նմանին և չէ՞ մի որ շատ անգամ Ֆրանսերէն բառ մը իտալացնելու համար կը բաւէ ետեւէն a, e, o, i ձայնաւորներէն մէկը աւելցնել !!! կը մօտենամ պաշտօնեայի մը ու հետեւեալ հարցումը կ'ուղղեմ իրեն. Քուանթօ թռէնօ բէռ Ճենովա. (ճշդութեանը պատասխանատու չեմ.)

«Տիէչի օթթօ մէծծօ, Սինեօրէ» կը պատասխանէ:

Տասնըութէ՞ս... չհասկցաւ անշուշտ անպիտանը թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեմ: Ուրիշ մը կը դիմեմ ու այս անգամ աւելի հասկընալի ըլլալու համար !! բառ մըն ալ աւելի կը դնեմ:

Քուանթօ թռէնօ բառդիռանօ բէռ Ճէնովա:

Տիէչի օթթօ մեծծօ, Սինեօրէ կը պատասխանէ ան ալ:

Զարմանք... արդեօք սխա՞լ կը հասկընամ. ուրիշ ճար չկայ բայց եթէ դիմել մօտակայ սրահը ու պատէն կախուած ժամանակացոյցէն աշխատիլ բան մը հասկընալ: Հանելուկին բանալին հոն էր. ժամանակացոյցը միեւնոյն պատասխանը տըւաւ թէեւ, բայց հասկցայ որ այս երանելիները փոխանակ ժամերը երկու անգամ մինչեւ տասներկու համրելու, մէկէն կը սկսին ու մինչեւ քսանեւչորս կ'երթան. որով եթէ պէտք ըլլար ուրիշ հարցումներ ալ ընել, սասկ տարօրինակ պատասխաններ առնալու էիք անշուշտ. «Ժամը քսանեrկուէrն քառորդ մնացած. տասնըինը քսան վայրկեան անցած. ժամը քսանեւչորսին....»: Եկէք մէջէն ելէք նայիմ: Արդարեւ ամբողջ Իտալիոյ երկաթուղիներու ժամանակացոյցերը այս դրութեան վրայ կազմուած են. ու ամէն կայարանի մէջ ժամացոյցներ կան, որոնց վրայ մէկէն սկսած մինչեւ քսանըչորս թուանշաններ գրուած են:

* * *

Օրը երկուն կ'ըլլայ. դուրսը ալ անկարելի է բան մը նշմարել. երբեմն երբեմն եա եա փայլող ու մութին մէջ անհետացող ճրագներ կ'իմացնեն թէ գիւղէ մը կամ քաղաքէ մը կ'անցնինք: Տակաւին բաւական ճամբայ ունինք մինչեւ Ճէնովա: Ճամբորդներէն ոմանք արդէն գլուխնին պատին տուած կը քնանան. իսկ անդին խումբ մը երիտասարդներ կը պատրաստուին երաժշտութեամբ ժամանակը սպաննել: Մանտօլինի և կիթառի ընկերակցութեամբ փոքրիկ նուագահանդէս մը կը կազմուի անմիջապէս. երկձայն քառաձայն երգեր կը յաջորդեն իրարու. ու երգեցին, ժամերով երգեցին, իտալացիի յատուկ անյագութեամբ՝ մինչեւ գիշերուան ուշ ատեն: Երբ երգերը աւարտեցան, արդէն իսկ շոգեմեքենային շշոցն ու փչչոցը կ'իմացնէր թէ Ճէնովա հասած ենք:

Մոնբէլիէ Ե. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ

«Դիւէ գրելու արուեստը», գրեց Հ. Գաբրիէլ Վ. Մենեվիշեան, Վիեննա, Մխիթ. Տպարան, 1898:

«Օգուտ չունի, մէյ մը որ «գրիչը ձեռք առած է պիտի «շարունակէ, եւ որչափ ալ «աննպաստ մատենախօսա-«կաններ գրուած ըլլան իր «առաջին գրքին, յօդուածին «եւլ.ին նկատմամբ, կը ջանայ «երկրորդ մը հրապարակ նե-«տել՝ առաջնոյն թերութիւն-«ները ուղղելու խոստմամբ «բայց քննադատին խօսքերը «ոչինչ համարելու դիտմամբ:»
ԳԻՐՔ ԳՐԵԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ, էջ 4-5

123 էջէ բաղկացեալ գրքոյկ մըն է այս, ուր քանի մը «կարեւոր ակնարկութիւններ ուղղուած են նորաւս հեղինակներու» և որ յաւելուած մը ունի՝ գիրք կարդալու արուեստին վերաբերեալ հրահանգներու մասին: Մեր այս յօդուածին նպատակն է ի վեր հանել այն անակընկալ սխալները, որոնք սպրդած են այդ գործին մէջ: Ժամանակ առաջ առիթ ունեցած էինք ուսումնասիրելու Հ. Մենէվիշեանի այդ երկասիրութիւնը, և գտած էինք թէ որչափ և օգտակար է ըստ ինքեան, սակայն զերծ չէ մնացած քերականութեան, ոճի և այլ սխալներէ. պարագայ մը՝ զոր չի պարտէր անտեսել մասնաւորապէս լեզուի ուսուցիչ մը, որպիսին է Հ. Մենէվիշեան: Շատ իրաւամբ ըսած է Պուալօ թէ, «Ջնաշխարհիկ հեղինակ մը առանց լեզուի, ինչ որ ալ դէ՝ միշտ կ'ըլլայ անպիտան մատենագիր մը:»

Արդ, կը խնդրենք Հ. Մենէվիշեանէ որ մեզ թոյլ տայ գործադրել հետագայ կանոնը, զոր կ'աւանդէ իր գործին 95րդ էջին մէջ «.... Ինչո՞ւ դժգոհիլ և յուսահատիլ ըլլալ, թէ ուրիշներ իր չգիտցածը սորվեցնել կ'ուզեն իրեն: Այս է քննադատութեան օգուտը:» Ըստ այսմ կը փութանք առանց ինքնամառոյց ուսուցչի յաւակնութիւնը ունենալու, անարժանաբար մատնանիշ ընել այն կէտերը որոնք կը խանգարեն հայերէն արդի լեզուի նրբութիւնները, յուսալով թէ մեր սոյն անկողմնակալ դիտողութիւնները յարգոյապատիւ հեղինակին կողմէ ի նկատ կ'առնուին գործին երկրորդ տպագրութեան մէջ, ինչպէս ինքն ալ կը յանձնարարէ ուրիշներուն (էջ 96):

Մեր այս դիտողութիւնները կը բաժնենք ինը մասերու, որոնց իւրաքանչիւրին մէջ պիտի ջանանք ամփոփել համանման սխալները, և անոնց ուղիղ դնել ինչ որ ուղիղ կը դատենք մեր կարծիքով:

Ա.

Անուններու հոլովումներու եւ յոգնակիի կազմութիւն.

1. «Օրագիրներ», էջ Զ.—օրագրեր:—«Ամսագիրներ», էջ Զ, 86.—ամսագրեր:—«Նշանագիրներ», էջ 107.— Նշանագրեր. (Հմմտ. էջ 66, «նշանագրեր»):
2. «Դասագիրքներ,» էջ 8.— Դասագրքեր. (Հմմտ. դասագրքեր, էջ 86):—«Բառգիրքներ», էջ 81.—Բառգրքեր:—«Բառգիրքներէ», էջ 82. բառգրքերէ (Հմմտ. էջ 81, «Բառգրքերու»):—«Բառացանկներ», էջ 82. բառացանկեր:
3. «Գործառնողը», էջ 5. գործառնութները կամ գործառողները, (ինչպէս մաքսատուները կամ մաքսառողները):
4. «Զգայարանքներ», էջ 17. զգայարաններ:
5. «Թուեր», էջ 48, 64. Թիւեր (ինչպէս՝ քիւեր):
6. «Լսեր», էջ 100, 104. լուրեր (ինչպէս՝ սուր, սուրեր):
7. «Նախահաշուոյն», էջ 36. նախահաշւոյն:
8. «Առաջնին», էջ 97. առաջինին. (Հմմտ. էջ 5. առաջնոյն):
9. «Թուին», էջ 49,52,55,65. Թիւին, (ինչպէս քիւին):
10. «Ընթերցմանէ», էջ 104. ընթերցումէ:
11. «Տփի», էջ 115. տուփի (ինչպէս խուփի):
12. «Կորսաէ», էջ 115. կորուստէ. (ինչպէս փախուստէ).

Բ.

Ուռիչ յօդի եւ դիմորոշ յօդերու սխալ գործածում.

1. «Իւրաքանչիւր գլխուն մէջ», էջ Զ.—... գլխու:
2. «Այսչափ ուսումն առնելէն ետքը, մայրենի լեզուին հմտութիւն ունենալէն ետքը, հարցնել թէ գիրք կրնա՞նք շարադրել», էջ 5.—... առնելէ, ունենալէ:
3. «Ո՞նչ ըսենք այն հեղինակներու», էջ 48.—... հեղինակներուն:
4. «Ամէն գրողին համար կ'արժեն», էջ 30.—... գրողի:
5. «Ձեռագիրն ուղարկելէն յառաջ նորէ՛ն կարդա՛», էջ 99.—... ուղարկելէ:
6. «Որոնց շնորհիւը գիրք կարդալու արուեստը եւայլն», էջ 101.—... շնորհիւ:
7. «Գլադստոնին կարդացած ամեն գրքին տեւը ցանկ մը կայ» էջ 111—... Գլադստոնի... բոլոր գրքերուն:
8. «Պատկերը հազարաւոր տողերէն աւելի կը խօսի», էջ 90.—... տողերէ:
9. «Ամէն սրբագրութեան քովը», էջ 90.—... քով (առընթեր):
10. «Դիր գրելէն ըստ կարելւոյն զգուշանալ պէտք է», էջ 90.—... գրելէ:
11. «Կարդալէն ետքը», էջ 78.—... կարդալէ:
12. «Ամէն գրքին ետեւ», էջ 78.—... գրքի:
13.— «Իւրաքանչիւր ճառին դիմաց», էջ 79.—... ճառի:
14. «Հեղինակի աչքէն», էջ 75.—... հեղինակին:
15. «Այն ամէն խոչընդոտներու մէջէն», էջ 30.—... բոլոր այն խոչընդոտներուն մէջէն:
16. «Կարդալու ատեն գրիչը ձեռքին մէջ պատրաստ ունենալու է», էջ 109. —... ձեռքի մէջ:
17. «Ամէն նոր գրած կտորին դիմացը», էջ 114.—... մեր ամէն նոր գրած կտորին դիմացը:
18. «Իւրաստ ըլլալու առաւելութիւնն ունենալուն պատճառաւ», էջ 6.—... ունենալով:
19. «Մեր հեղինակած կամ թարգմանած գրքերու», էջ 83.—... գրքերուն:
20. «Նման անուններ գործածելէն», էջ 75.—... գործածելէ.
21. «Թէ ինչո՞ւ կարդացած կտորը մեզի հաճոյական է կամ անհաճոյ», էջ 108.— մեր կարդացած կտորը:
22. «Նախորդներու պէս», էջ 71.—... նախորդներուս:
23. «Հետեւեալ Տեսակներու պէս», էջ 71.—... տեսակներուն:
24. «Յատուկ գիրն մըն է», էջ 71. —... մասնաւոր գիր մըն է:

(Շար.) ԼԵԶՈՒԱՍԷՐ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ

Եկեղեցական երգեցողութեան բարեկարգութեան խնդիրը լրագրական հրապարակի վրայ ընդ երկար ծեծուելէ և վերջապէս կեդր. Կրօն. Ժողովոյ կողմէ առ այն կարգադրութիւն մը ըլլալու միտում յայտնուելէ վերջ, դատապարտուած է մնալ դարձեալ իր նախկին վիճակին մէջ: Կրօն. Ժողովոյ երանելի անդամները և անոնց հետ մայրաքաղաքի մեծանուն երաժշտապետները ուխտած ըլլալ կը թուին առ յաւէտ զամուած մնալ իրենց անտարբերութեան մէջ, ուրկէ սթափեցնելու համար առ այժմ ոչ դիտողութիւն և ոչ ալ խթթանք օգուտ մը չունենալուն համոզուած ըլլալով հանդերձ՝ պարտք համարած ենք սակայն գրել այս կարեւոր նիւթին վրայ, ցոյց տալով այն անտեղութիւնները՝ որո՛նք մեր առաջադրած նպատակին իրագործմանը արդելք կը հանդիսանան:

Մենք առաջարկած էինք (Արեւելեան Մամլոյ մէջ) պարզ, կոկիկ ու միօրինակ երգեցողութիւն մը՝ բոլոր եկեղեցիներու մէջ. շարունակենք քննելու թէ գոյութիւն ունի՞ անիկա: Օր մը բարձրաստիճան եկեղեցականի մը հետ այս նիւթին վրայ խօսակցած ատեննիս հարցուց մեզ թէ «Ի՞նչ է պատճառը որ շարականին մէջ երբեմն առանց հարկադրող խազ մը նըշանակուած ըլլալու՝ եղանակը այնչափ կը քաշքշէք որ բան մը չի հասկցուիր»: Այս հարցման կամ դիտողութեան չկրնալով գոհացուցիչ պատասխան մը գտնել, բաւականացանք յայտարարել միայն թէ՝ «որովհետեւ մեր վարպետները այնպէս աւանդած են մեզ՝ մենք ալ սորված ենք նոյն կերպով երգել կամայ ակամայ»: Եւ իրօք ալ շատ անգամ կը պատահինք այնպիսի շարականներու, զորս անտանելի ըլլալու չափ ծանր երգելու ստիպուած ենք. օրինակի համար ի մէջ այլոց «Երգեմք» և «Զարմանալի» շարականները որոնք հակառակ իրենց երկարութեան՝ շատ ալ ծանր գրուած են. նոյնպէս «Մաքուրմ միածին» և «Որ ի քառակերպեան» հարցերուն գործառոնց և յաջորդաբար ամէն մէկ տունէն կրկնուած ամենայնը՝ առով ուսով այնչափ կը քաշքշենք ու կը քաշքշենք որ ա՛լ տաղտուկ կը պատճառէ. մինչդեռ մեր համեստ կարծիքով շարականի բառերուն իւրաքանչիւր վանկը —քիչ բացառութեամբ—մէկ և ի հարկին առ առաւելն երկու բաղխմամբ երգուելով,—ըլլայ այն ծանր կամ յորդոր—ո՛չ բառերը անորոշ պիտի անցնէին և ոչ ալ երգեցողութիւնը անտանելի պիտի դառնար թէ երգողին և թէ ունկնդրողին համար միանգամայն:

Մեր նպատակէն շեղած կ'ըլլա՞նք արդեօք երբ յետագայ պարագան եւս ուշադրութեան առարկայ դարձնենք. ինչպէս գիտենք քահանայից ձայնակցութեամբ է որ ընդհանրապէս կ'երգուին մեր շարականները. արդ, թող ներուի մեզ հարցնել թէ՝ անոնցմէ քանի՞ն—թո՛ղ ընք ձայնագրութիւն չգիտնալնին—կանոնաւորապէս ուսած են եկեղեցական երգեցողութիւն: Մտէ՛ք եկեղեցիէն ներս, պիտի տեսնէք հոն որ իւրաքանչիւր դասի շարականին գլուխը մէկէ աւելի քահանաներ կեցած կ'երգեն. հաւատացէք որ շատ դժուար պիտի ըլլայ մարսել այդ երգուածը. վասն զի մէկը բարձր կը կարդայ՝ միւսը ցած. մէկը ծանր կը կարդայ՝ միւսը ցած. մէկը վեր կը քաշէ՝ միւսը վար. ասոնց միանալով նաեւ անտաշ ձայներու ժխոր մը՝ կատարեալ բաբելոն մը կը ձեւանայ. ա՛յն ատրիճան զուրկ են ձայնի, չափի և երգեցողութեան գիտակցութենէ. սակայն պէտք է գիտնանք որ կրաս հակառակ

—)(105)(—

ԺՈՐԺ ՊՐԱՏԷԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԼՈՒՏՕՎԻՔ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՆՈՅՆԸ

Թ.

Պրիէն կաս կարմիր կտրեցաւ բարկութենէն ու ոսկիները հեռուն նետելով ըսաւ.

—Ստակնիդ ձեզի պահեցէք պարոն Ծօ: Պէտք չունիմ անոր և բան մըն ալ չըրի որպէսզի զայն շահելու իրաւունք ունենամ: Այդ ոսկիները գրպաննիդ դրէք, որովհետեւ զանոնք ինծի տալերնիդ անգամ նախատինք մը կը համարիմ:

Ու Պրիէն սկսաւ հանդարտութեամբ քաշել իր ծխափողը, ուրկէ, մօխրի կոյտեր իյնալով աւազանին մէջ, փոքր կոկորդիլոս մը ջուրէն դուրս ոստում մը ըրաւ:

—Օ՜հ, զարշելի կենդանիներ, գոչեց Ծօ. միակ կենդանին է որ անդիմադրելի նողկանք մը կ'ազդէ և ճշմարիտ սարսափ մը կը պատճառէ ինծի:

—Այն ատեն ինչո՞ւ Հնդկաստան եկաք, պարո՛ն Ծօ. հոս ամէն կողմ կը վխտան այդ կենդանիներէն. անոնց մէջ անանկ խոշորներ կան որոնք կրնան կէս պատառ ընել ձեզ:

Կուզը հազիւ կրցաւ ինքզինքը զսպել այդ նախատանքին առջեւ և յարեց.

—Խնդիրը ատոր վրայ չէ. ձեզ տեսնելնես ի վեր կը շաղակրատեմ և պէտք եղած հարցումը չեմ ըներ: Ձեր տէրը հո՞ս է միթէ:

—Այո՛, պարոն Ծօ, կարծէի թէ դուք գիտէք, որովհետեւ երէկ Անգլիացիի մը կողմէ ձերբակալուեցանք, որուն իր անունը և տիտղոսները հաղորդեց տէրս:

—Ի՛նչ, Ռաուլն է ձերբակալուողը. զարմանա՛լի բան, հաւատալս չգար: Իմացայ թէ օտարականներ ձերբակալուեր են, բայց անոնց ո՛վ ըլլալը չէի գիտեր. շատ աղէկ ըրեր եմ հոս գալով: Ո՞ւր է հիմա, կրնա՞յ զիս ընդունիլ: Ըսէ՛ք իրեն թէ վայրկեան մը տեսնել կը փափաքիմ զինքը:

Պրիէն փութաց վեր ելլել, տէրը արթնցնելու համար:

—Պարոն Ռաուլ ձեր անշահ կուզը եկեր ձեզ տեսնել կ'ուզէ:

Ռաուլ ընդոստ արթնցաւ. մինչ նոյն պահուն Հանրի ալ սենեակէն ներս մտնելով ցած ձայնով ըսաւ իր բարեկամին:

—Սըր Ճօ Նըրբէրթըն է, զոր քիչ մը առաջ պատուհանէն տեսայ: Լաւ հսկէ ինքզինքիդ վրայ և ուշադիր եղիր խօսքերուդ: Չեմ կրնար հասկնալ թէ ի՛նչ զարշելի դաւադրութիւն մը ի գործ դնելու համար հոս կը սլքտայ:

—Ի՞նչ պէտք է ընել, հարցուց Ռաուլ:

—Պէտք է ընդունիլ զայն, քանի որ զօրաւորագոյնը մենք չենք. դիւրին է ամէն բան խոստովանիլ բռնութեամբ, բայց ի՞նչ կ'արժէ ձաղկերնիս: Պէտք է խորամանկութեամբ վարուիլ, որպէս զի կարենանք մեզի հետ առնել Նիրման: Հետեւաբար՝ ըսաւ մի բարկանար, այլ ինքզինքդ զսպէ, որքան որ ալ փափագ ունենաս այդ անշահ կուզը խեղդելու: Պէտք չէ մոռնաս մեր նպատակը, որ է Նիրման ազատել: Աճապարէ, որպէս զի չհասկցուի թէ կը խորհրդակցինք հոս:

Ռաուլ պաղարիւնութեամբ վար իջաւ. Սըր Ճօ Էրրէթըն որ օրօրոց թիկնաթոռի մը վրայ նստած էր, խոկոյն ոտքի ելլելով թեւերը տարածեց՝ զայն ընդունելու համար:

—Ի՛նչ, դուք հոս, բնա՛ւ չէի յուսար շիտակը: Չեմ կրնար զարմանքս զսպել երբ կը լսեմ թէ իբր բանտարկեալ եկած էք հոս, թէեւ հաճելի բանտ մը ըլլայ: Բայց պատրաստ եմ ծառայութիւններ մատուցանելու ձեզ, քանի որ Պեշաւրի կառավարիչ Լորտ Ուէչմէնթի անձնական քարտուղարը ըլլալով մեծ ազդեցութիւն կը վայելեմ: Այս ամէնը կը կարգադրենք Պաչուր Սինկ բաճաւին հետ՝ որ բան մը չի մերժեր մեզի: Բնա՛ւ չեմ հարցներ ձեզ թէ ինչո՞ւ եկած էք Հնդկաստան և ի՛նչպէս եղած է որ հիմա հոս բանտարկուած էք, որովհետեւ այդ ամէնը ձեր գիտնալիք բանն է: Հիմա ամէնէն կարեւորը սա է թէ կարելի եղածին չափ շուտով պէտք է ազատ արձակուիք:

Կուզը պահ մը իր խօսքը ընդհատելով վայրագ նայուածք մը ուղղեց Ռաուլի, որ կը ջանար միշտ պաղարիւն մնալ: Ետքոյ դարձեալ շարունակեց խօսիլ:

—Աստուա՛ծ իմ, Կրաս որքան գոհ պիտի ըլլայ ձեր հոս գտնուիլը լսելով. պէտք է գիտնաք որ Կրաս հակառակ ձեզի հետ գժտած ըլլալուն, միշտ համակրութիւն մը կը զգայ ձեզի նկատմամբ:

—Տիկին Կրաս հո՞ս է միթէ գոչեց Ռաուլ զարմացական շեշտով մը:

—Այո՛, երեք օրէ ի վեր հոս կը գտնուի և բաճաւին կողմէ ալ փառաւոր ընդունելութեան մը արժանացած է: Լորտ Ուէչմէնթ չկրցաւ ընկերանալ կնոջը, իր պաշտօնի պատճառաւ: Ուսքը մեծ կերպարանք մը ունի. Հնդկաստան գալուն պէս տենդէ բռնուեցաւ: Կրաս որ անձնուիրութեան տիպար օրինակ մըն է, չուզեց առանձին գալ Պաչուր Սինկի ապարանքը, բայց Լորտին պնդման վրայ, ինծի հետ ընկերակցութեամբ հոս եկաւ: Լորտը, եթէ ինքզինքը աղէկ զգայ, խոկոյն մեզի պիտի միանայ: Բայց չեմ յուսար որ շուտով բժշկուի այդ զօրաւոր տենդէն:

(Շարունակելի)

ինչո՞ւ այսպէս. քաղաքային պաշտօնը մի՛թէ միմիայն կնքելու, պսակելու ու մեռել թաղելու մէջ կը կեդրոնանայ. ո՞չ ապաքէն միեւնոյն ատեն պարտաւոր է ըմպաստաւորել Աստուծոյ տանը՝ հաճոյքի կերպով երգելով ու աղօթելով, ինչո՞ւ ուրեմն անտես կ'առնուի այս պարտաւորիչ հանգամանքը։ Ու և է մէկը քահանայական պաշտօնին կոչուելու ատեն՝ չենք կարծեր որ անոր եկեղեցական երգեցողութեան տեղեակ ըլլալը կամ չըլլալը պէտք եղածին պէս նկատողութեան առնուի պատկանեալ վարչութեան կողմէ, կը բաւէ որ քիչ շատ հայերէն մը գիտնայ ու կրօնական գիտելիքներու վրայ սահմանափակ գաղափար մը ունենայ,— թէեւ շատ անգամ ասոնք իսկ չեն փնտռուիր—մ'լ ամենայն ինչ կատարեալ է. Ինչ փոյթ թէ ատիկա դձ ը՝ գձ, և ըստեղի մը հանգստեան շարականի մը պէս պիտի կարդայ եղեր։ Ցաւալին այն է որ ատենները եթէ իրենց աշխարհականութեան ատեն պէտք չեն զգացած՝ իրենց ձեռնադրութենէն վերջն ալ երբեք չեն փափաքիր լրացնելու իրենց պաշտօնին այս անձեռնհասութիւնը մէջ պահանջը. ո՞րն է ըսել թէ ատեններուն համար քահանայ ձեռնադրուելէ վերջ շահու մտադրումէ զատ ուրիշ ո և է բան կարեւորութիւն ունենալէ կը դադրի այլ եւս։

Ամէն ժամանակ կը գանգատինք մեր եկեղեցական երգեցողութեան անկերպարան վիճակին վրայ. բայց այս մասին տնօրինութիւն մը չըլլար երբեք. որչափ եկեղեցի, այնչափ իրարմէ տարբեր երգեցողութիւն, ո՞վ պիտի վերջ տայ ասոր. Պոլսոյ երաժշտապետնե՞րը. բայց ո՛չ առաջքէն անոնցմէ շատերուն երգեցողութեան ձեւն է որ գանգատի տեղի կուտայ սակայ. կը ներուի՞ ինձ արդեօք երբ ըսեմ թէ Պոլսոյ մէջ անուն ունեցող արդի երաժշտապետներն են արդէն, որոնք «սարքիական» գեղգեղանքով ողողած են մեր եկեղեցին. ասոնց մէջ բացառութիւն կը կազմէր Գատըգիւղի բազմարդիւն երաժշտապետը՝ ողբացեալ Ոսկեթոս Բաբաճան, որուն մահը իրաւամբ զգալի պարապ մը կը թողու երաժշտական շրջանակին մէջ. կը մնայ միայն Պէշիքթաշի երաժշտապետ Արամ էֆ. Բժշկեանը, որ առանձինն անշուշտ չէ կարող աչնիչ ընել հոսանքին դէմ։ Կրօն. Ժողովը ի՞նչ կ'ընէ. գիտէ այս վիճակը, կը լսէ այս գանգատները և բան մը չըներ, մինչդեռ իր սուրբ ու նուիրական պարտաւորութիւնն է պարտ ու պատշաճը տնօրինել ամէն զեղծողութիւն ընելով։

ԼԵՒՈՆ Մ. ՔԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Իզմիր

Քաղաքական Լուրեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Երեսփ. ժողովին մէջ.— Արսէնիք պարունակող գարեջուրներ.— Հարաւային Ափրիկէի հիւանդանոցները.— Երեսփոխանի մը ամբաստանագիրը.— Անգլիա եւ Գերմանիա։

Լոնտոն, 15 փետրուար.—Երեսփ. ժողովին այսօրուան նիստը կէս օրէն երեք ժամ ետքը բացուեցաւ։ Կարգ մը խնդիրներէ ետքը գահաճառին ուղերձին վիճաբանութիւնը սկսաւ։ Քանի մը երեսփոխաններ գանգատեցան թէ երէկուան նիստին մէջ, գահաճառը մտիկ ընելու համար Լորտերու ժողովին մէջ շատ դէպ վարուած չէին իրենց հետ։ Մինչեւ իսկ երեսփոխան մը պահանջեց երկու ժողովներէն յանձնաժողով մը կազմել՝ քննելու համար արարողութեան կազմակերպիչին՝ մեծ-սենեկապետին իրաւունքները և պաշտօնը։ Գահաճառին ուղերձին վրայ կատարուած վիճաբանութեան յատկանշական կողմը այն է թէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմէն աւելի՝ արսէնիք պարունակող գարեջուրներու խնդրին կարեւորութիւն տրուեցաւ։ Ինչպէս կը յիշուի, Մանչէսթըրի մէջ ու շրջակաները թունաւորման դէպքեր առաջ բերած էր այդ գարեջուրին գործածութիւնը։ Բըժնութեամբ հաստատուած էր թէ ատոր պատճառն է մէկ քանի մեծ գարեջրատուններու մէջ ծախուած գարեջուրներուն արսէնիք պարունակելը։ Նոր տարրալուծում մը ետքը՝ հաստատուած էր նաեւ թէ արսէնիք կը պարունակէին այդ գարեջուրներու պատրաստութեան մէջ գործածուած շաքարները, ուրկէ հետեւցուած էր թէ չարիքը կարծուածէն շատ աւելի մեծ է։ Երեսփոխան Պ. Ջէբլին այդ խնդիրը յարոյց, յայտարարելով որ գահաճառը բնաւ չէ խօսած այդ վտանգին և կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ, որպէս զի արգիլուին այդ տեսակ գարեջուրներու պատրաստութիւնը և վաճառումը։ Երկու ուրիշ երեսփոխաններ ալ միեւնոյն իմաստով խօսեցան։ Պ. Լօնկ նախարարութիւնը արդարացնելու համար, հարցաքննողներէն շատ աւելի երկար խօսեցաւ։ Գահաճառը այդ խնդրին վրայ անոր համար լուռ մնացած էր որ անցեալին մէջ գահաճառները այդ տեսակ խնդիրներու վրայ չեն խօսած։ Պ. Լօնկ և իր պաշտօնակից միւս նախարարները ընդդիմադիրներուն չափ կը ցաւին բազմաթիւ զոհերուն վրայ և թէ ժողովը կրնայ վստահ ըլլալ թէ նախարարութիւնը պիտի հսկէ որ ասկէ վերջը այդ տեսակ դէպքեր չպատահին։ Ցետոյ երեսփոխան Պ. Թոմէր ուշադրութիւն հրաւիրելով հարաւային Ափրիկէի հիւանդանոցներուն և բժշկական մարմնոյն յոռի կազմակերպութեանը վրայ, ըսաւ.

«Պատերազմին սկիզբէն մինչեւ անցեալ տարուան վերջը, հիւանդութիւններէ 7,500 հոգի կորսնցուցինք. 30,200 հոգի Անգլիա վերադարձուեցան և զինուորներու մէջ պատահած մահերուն թիւը խաղաղութեան ժամանակին վեց անգամ աւելի եղաւ։ Սեպտեմբերը աւարտելէն առաջ, Թիփոյէն 3,642 հիւանդներ մեռած էին՝ այսինքն ամբողջ մահերու գումարին գրեթէ կէսը, մինչդեռ այդ հիւանդութեան առաջքը առնելը շատ դիւրին է։ Սեպտեմբերէն ի վեր 15,000 հոգի Անգլիա վերադարձուեցան միեւնոյն հիւանդութեան հետեւանքով։ Հարաւային Ափրիկէի հիւանդանոցներու յանձնաժողովին տեղեկագիրը որչափ ուսումնասիրուի, այնչափ համոզում կը գոյանայ թէ շատ դիւրին էր Թիփոյի դէպքերուն առաջքը առնել։ Ցանձնաժողովին տեղեկագիրը իբրեւ ընդհանուր անպարտութեան գիր մը նկատուեցաւ. ատիկա բոլորովին ճշմարիտ չէ։ Պահարանին տակ, զոր պէտք է ծակել, ճշմարիտ իրողութիւնները պահուած կան։ Անշուշտ ողորմելի պայմաններու մէջ հիւանդանոցներ կային։ Պլէօմֆոնթէյնի հիւանդանոցներէն մէկին մէջ համախռնումը այն աստիճան էր որ 521 տեղի համար 1398 և նոյն իսկ 1600 հիւանդներ կային։ Հիւանդապահներէն մէկ քանին 48 ժամուան մէջ 36 ժամ կ'աշխատէին։ Իրեղէնները անբաւական էին և աղտոտութիւն կը տիրէր։ Ցանձնաժողովը կազմակերպութեան թերութեանը վրայ կը խօսի, որ սա իրողութեամբ ապացուցուած է թէ երբ պակասութիւն մը ըլլար սպաները չէին գիտեր թէ որո՞ւն դիմելու է։ Քրոնշթատի օթէլին մէջ զինուորները գնդամուղներու տակը և վրան պառկած էին։ Երեք չորրորդը գրեթէ անկողին չունէին, Իրաց այդ վիճակը որ մահերու թիւը կ'աւելցնէր, մինչեւ յունիս 8 տեւած է, և չեմ հասկնար թէ ի՛նչ կերպով պիտի կրնայ արդարացուիլ։ Կ'ուզեմ գիտնալ նախարարէն թէ հարկ եղածը գործադրուա՞ծ է հիւանդանոցներու այդ թերութեանց դարման մը ընելու համար և թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ, որպէս զի պատերազմը ո՛րչափ ատեն որ տեւէ հիւանդանոցները կանոնաւոր վիճակ մը ունենան։»

Ուրիշ երեսփոխան մը խստիւ քննադատեց հիւանդանոցներու յանձնաժողովին գործելու եղանակը, ըսելով որ բժշկական վարչութեան անդամներուն խօսքին աւելի կարեւորութիւն տուած է՝ ամէն բան վարդագոյն ներկայացնելով։ Պ. Սթէնլի նախարարութեան նպաստաւոր պատասխան մը տուաւ. յետոյ Պ. Պըրտէթ Քութս որ հիւանդանոցներու խնդիրը առաջին անգամ յարուցած էր, ըսաւ.

«Ըսուեցաւ թէ հարաւային Ափրիկէի մէջ պատահածները երեւան հանելով բանակին ժողովրդականութեանը վնասած եմ։ Բանակին համար իրական վտանգը իրաց այդ կացութիւնն է զոր երեւան հանեցի, նաեւ կամքի պակասութիւնը որով չուզուիր դարման մը տանիլ. (Ծափահարութիւններ)։ Բանակին և այն դասակարգին դէմ, ուրկէ ելած է բանակը, յայտնութիւն մը չըրի։»

Պ. Պըրտէթ Քութս քննադատելով յանձնաժողովին գործը, մէջ բերաւ անոր տեղեկագրին սա մասը. — «Բարեյուսոյ Գլուխին մէջ Ուտոֆօքի հիւանդանոցը հին շէնք մըն է՝ մլուկներով լեցուն, բայց ոչ այնչափ որ հիւանդները նեղուին։» Պ. Քութս ժողովականներուն ծիծաղը կը շարժէ, ըսելով. — «Կ'ուզէի գիտնալ թէ հիւանդի մը մարմնոյն վրայ ո՞րչափ մլուկ գտնուելու է՝ պաշտօնապէս անհանգիստ ընելու համար զայն։»

—Պ. Ճօզէֆ Ուոլթըն առաջարկեց սա տողերը նշանակել գահաճառին ուղերձին մէջ.

«Եւ խոնարհաբար դիտել կու տանք Ձեր Վեհափառութեան թէ կարեւոր է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնել պահպանելու համար Չինու մէջ բրիտանական տէրութեան ունեցած առեւտրական և քաղաքական մեծ շահերը և թէ վերջին գործերուն կարգադրութեանը առթիւ պէտք է դրամական հատուցումներէ աւելի դիւրութիւններ պահանջել մեր վաճառականութեան համար։»

Պ. Ուոլթըն այդ առթիւ խստիւ քննադատեց անգլօ-գերման համաձայնութիւնը, ուրկէ ըսաւ Անգլիա խաբուած է։ Գանգատեցաւ նաեւ ըսելով թէ կառավարութիւնը ինչո՛ւ մասնաւոր պայմաններ չէ դրկած Չինու հետ բանակցելու համար հաշտութեան վրայ։ Ցայտարարեց թէ իր կարծիքին նայելով, արեւմտեան քաղաքակրթութեան և քրիստոնէութեան կողմէ կեղծաւորութիւն է պահանջել չինացի իշխաններու, զօրավարներու և պաշտօնատարներու գլխատումները։ Պ. Ուոլթըն յետոյ ծրագիր մը ներկայացուց, պարզելով այն քաղաքականութիւնը՝ որուն Անգլիա պէտք է հետեւի Չինու մէջ։ Առաջարկեց ներածութիւններէն հարիւրին տասը մաքս առնել ըստ արժէքին, գետային բոլոր ճամբաները բանալ նաւարկութեան, Չինու կառավարութեան կողմէ երկաթուղիներ շինել տալ և վերջապէս դիմադրել Ռուսիոյ ոտնձգութիւններուն։

ՔՐԻՒԿԸՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Տեսակցութիւն մը.— Գերագոյն ատեան մը՝ Եւրոպայի ուղղուած.— Պատերազմին վերջը։

Լոնտոն, 15 փետր.— Կը ծանուցուի թէ Բէլ Մէլ Մակազին որ փետրուար 18ին պիտի հրատարակուի, պիտի պարունակէ Լա Հէյի մէջ Քրիւկէր նախագահին հետ կատարուած տեսակցութեան մը համառօտութիւնը։ Աւասիկ ատոր մէկ ամփոփումը.— Տրանսվալի նախագահը կ'ըսէ.—«Միթէ մէկը պիտի չուզէ՞ իրաւարար ըլլալ մեզի համար. մէկը հնարաւոր պիտի չըլլա՞յ մեզի որ ինքզինքնիս պաշտպանենք։ Կարելի է որ լաւ չգործեցինք. պակասութիւններ և տկարութիւններ ունեցանք։ Պատերազմ հրատարակեցինք, բայց ստիպուած էինք. կրնանք ատիկա ապացուցանել։ Թող տուէք որ մէկը դատաւոր ըլլայ Անգլիոյ և մեր միջեւ։ Ամէն պարագայի մէջ Տէրը պիտի օգնէ մեզի. ի վերջոյ մենք պիտի շահինք, ապահով եղէք. չեմ գիտեր թէ ե՛րբ և ի՛նչպէս, բայց ապահովաբար այնպէս է, պիտի շահինք։ Անգլիա կ'ուզէ ամէն բան իր ձեռքը անցընել. բոլոր ունեցածնիս առաւ, սակայն մեր անկախութեանը չի կրնար դպչիլ։ Այն միջոցին երբ Անգլիոյ պետական անձնաւորութիւնները բանակցութեան մէջ էին իրեն հետ, ծանուցագիր մը ճամբան էր և կը յայտարարէր թէ զօրութիւնը միայն տրամաբանութեան իրաւունք պիտի ունենայ։ Գալով … Թրանսվալ մէկ շաբթուան մէջ այնչափ զիջողութիւններ ըրաւ զոր ուրիշ երկիր մը քառասուն տարուան մէջ պիտի չընէր։ Ամէն կէտերու համար տեղի տուինք. նոյն իսկ որոշեալ սահմանը անցանք, բայց այդ ծայրայեղութիւնն իսկ պատրուակի տեղ ծառայեց մեր հակառակորդներուն ձեռքին մէջ։ Եւրոպա կատարած ուղեւորութեանս համար ալ կ'ըսեմ թէ ինծի եղած ընդունելութիւնները յուսավրիպութիւն մը եղան։ Չէի կրնար Շթայն նախագահին պէս քալել պզտի զօրախումբերուն հետ, վասն զի շատ ծեր եմ, բայց հոս կրնամ օգտակար ըլլալ։ Կնոջս մասին ալ ցաւ կը զգամ, բայց երկիրս աւելի վիշտ կը պատճառէ ինծի։ Կինս իր զաւակներուն հետ է. որդիներէս երկուքը մեռան՝ պատերազմի դաշտին վրայ։ Երկուքը գերի ինկած են՝ որոնց մէկը Սէյլան կղզին տարուած է։ Կը կարծեմ թէ միւս երկու զաւակներս ալ մեռած են, վասն զի երկու ամիսէ ի վեր անոնցմէ լուր առած չեմ և գիտեմ թէ պատերազմի դաշտին ամէնէն տագնապալից վայրը կը գտնուէին։ Երեսունըմէկ զաւակ ու թոռ ունիմ պատերազմի դաշտին վրայ, բայց ես չէի կրնար պզտիկ զօրախումբերուն հետ երթալ։ Տասներեք օրէ ի վեր կնոջմէս լուր առած չեմ, բայց անիկա իր զաւակներուն հետ է և այնչափ ցաւալի կացութիւն մը չունի։»

ՏՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լորտ Քիչնէրի՝ մեկնումը.— Տէվէթ զօրավարը.— Ճակատամարտ մը.— Քոլէզպէրկի մօտ թնդանօթաձգութիւն.— Լաւ Քարտէզներ.— Անգլիական նոր զինուորներ.— Ժանտախտ Քէյփթաունի մէջ.— Սէյլանէն փախած պօէր գերիներ։

Լոնտոն, 16 փետրուար.—Լորտ Քիչնէր փետրուար 16 թուականով հեռագրել կը հաղորդէ Տէ Արէն.—Տէվէթ զօրավարը երէկ առտու կանուխ անցաւ Պարթմանի փակոցէն Տէ Ասր հիւսիսային կողմը։ Քրէպի և Բլումէրի զօրախումբերուն կողմէ շատ մօտէն պաշարուած էր։ Զրահապատ կառախումբ մը կրցաւ յարձակիլ Պօէրներուն վրայ երբ գիծը կ'անցնէին։ Պօէրները գիծը կտրած էին փակոցին հիւսիսային ու հարաւային կողմէն։ Անգլիացիները գրաւեցին թնդանօթի քսան սայլեր, որոնց շատը ռազմամթերքներ կը պարունակէին. նաեւ մաքսիմ թնդանօթ մը և հարիւր ձի։ Քանի Պօէրներ ալ գերի ինկան։ Անգլիացիները միշտ խիստ մօտէն կը հալածեն Պօէրները։

Բարեյուսոյ Գլուխ.—Պատերազմի դաշտէն առնուած վերջին լուրերու նայելով Քոլէզպէրկի մէջ Պօէրներու քանի մը փոքրաթիւ խումբեր կան, որոնք կ'ենթադրուի թէ գլխաւոր զօրախումբին կը պատկանին։ Երէկ, Քոլէզպէրկի արեւմտեան կողմէն թնդանօթի ձայներ լսուեցան։ Կը կարծուի թէ Բլումէր գնդապետին թնդանօթներն են։

Քալվինիա.— Պօէրները աշխարհագրական լաւ քարտէզներ ունին՝ ցոյց տըւող անգլիական գաղթավայրին բոլոր ճամբաները ու աղբիւրները։ Այդ քարտէզները Օռանժի մէջ տպագրուած են պատերազմէն առաջ։ Պօէրները Քալվինիա գտնուած ատեննին Տէվէթի կողմէ ճիշդ լրաբերներ կու գային։ Պօէր զօրախումբերը թէեւ իրենց համար կ'ըսեն թէ Օռանժցիներէ կազմուած են, սակայն, Բարեյուսոյ Գլուխի ըմբոստներէն կը բաղկանան՝ անոնց պետերէն մէկը Քոլէզպէրկի նախկին բնակիչ մըն է։

Լոնտոն.—Այս առտու Օլտըրշոթէն հազար երկու հարիւր անգլիական զինուորներ ճամբայ ելան դէպ ի հարաւային Ափրիկէ։ Երէկ իրիկուն ալ հազար զինուորներ Սաութէմփթընէն ճամբայ ելան։ Մանիլա փոխադրանաւը որ հարաւային Ափրիկէէն հիւանդներ կը բերէ, երէկ Քանարեան կղզիներէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Սաութէմփթըն։

Բարեյուսոյ Գլուխ.— Հազարի չափ բնիկ գործաւորներ, որոնք նաւերէն ապրանք կը պարպեն, ժանտախտէն սոսկացած, աշխատութիւնները դադրեցուցին, որով նաւերէն ապրանք պարպելու գործը ընդհատուեցաւ։ Աւստրալիա գացող շոգենաւ մը, ժանտախտին պատճառով, չուզեց ուղեւորները և թղթատարական պայուսակները ցամաք հանել։ Եթէ Աւստրալիոյ միւս շոգենաւերն ալ նոյնը ընեն, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ թղթատարը Հնդկաստանէն անցընել։ Այսօր ժանտախտէ նոր դէպք չպատահեցաւ։

Բեդերսպուրկ.— Ռուսական Քէրսոն շոգենաւը Թէոդոսիա բերաւ հինգ պօէր գերիներ՝ որոնք Սէյլանէն փախած էին, երբ այդ շոգենաւը Քոլոմպոյի առջեւ կեցած էր։ Ռուս շոգենաւին նաւաստիները ընդունեցին այդ Պօէրները, որոնց մէջ կան Շթայն նախագահին և Պոթա զօրավարին երկու մօտ ազգականները։ Պօէրները Բեդերսպուրկ ուղեւորեցան։ Թէոդոսիայի բնակիչները համակրական ընդունելութիւններ ըրին այդ Պօէրներուն։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻԼԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Մեռելական կառախումբը Քարլովիցի մէջ.—կայարանէն մինչեւ մայր եկեղեցին.—եկեղեցական արարողութիւնները.—Վերջին խցուանը.—Թափօրը.—Քրուշէտոլի վանքին մէջ.—Գերեզմանին քարը.—Պէլկրատի մէջ.—Լոնտոնի ռուսական մատուռին մէջ։

Քարլովից, 16 փետրուար.—Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր ներկայացուցիչ Հէսէնպէրկի կոմսը … Քարլովից հասաւ։ … համազգեստ հագած էր և Սերպիոյ Թագի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը կը կրէր։ Քանի մը անձնաւորութիւններ անոր կը սպասէին կայարանին մէջ։ Կոմսը երբ հասաւ, իսկոյն տրուեցաւ մեռելական կառախումբին, որ կէս ժամէ ի վեր Նէօսայի մէջ կը սպասէր, Քարլովից մտնելու համար։ Զինուորներ բարեւի կեցած էին՝ իրենց նուագածուներու խումբերով։ Կայարանին մէջ ներկայ էին քաղաքային պաշտօնատարներ ու կղերականներ։ Հարիւրաւոր հոգի ալ կայարանին աջ կողմը կեցած էին։ Մեռելական կառախումբը ծանր ծանր մտաւ կայարան։ Կառախումբին մէջ գտնուողները՝ Խօջէն Զիչի կոմսը, Վիէննայի սերպիական դեսպան Պ. Քրիսթիչ և ուրիշներ վար իջան և փութացին կայարանը սպասողներուն մօտ, զորս ողջունեցին։ Նուագածուները մեռելական քայլերգ մը հնչեցուցին։ Դագաղը դրուեցաւ վեց սեւ ձիեր լծուած կառքի մը վրայ։ Հետեւակ զինուորներու գումարտակ մը թափօրին գլուխը անցաւ։ Մեռելական քայլերգը կը շարունակուէր։ Ցետոյ կու գային քառաձի երեք կառքեր որոնց մէջ կը գտնուէին Հէսէնպէրկի կոմսը, Քարլովիցի Պատրիարքը՝ Տ. Պըրանքովից, Զիչի կոմսը, Պ. Քրիսթիչ և ուրիշներ։ Ատոնցմէ ետքը երեսուն չափ քահանաներ, ծաղկեփունջ կրող կառքեր և մեռելակիր կառքը. դագաղին վրայ զինուորական խորհրդանշաններ դրուած էին՝ զրահ, սաղաւարտ և սուր։ Մեռելակիր կառքին կը հետեւէին բազմաթիւ անձեր։ Կայարանէն մինչեւ մայր եկեղեցի, երկու կարգի վրայ, ժողովուրդը կեցած էր և Թափօրը կ'ողջունէր։ Մայր եկեղեցիին զանգակները՝ մեռելական կառախումբին ժամանումէն ի վեր անընդհատ կը հնչէին։ Դագաղը երբ եկեղեցի տարուեցաւ, արդէն հոն կը գտնուէր Պատրիարք Տ. Պրանքովից՝ շրջապատուած բազմաթիւ կղերականներէ։ Եկեղեցական արարողութիւնը տասը վայրկեան տեւեց։ Նորէն եկեղեցիին առջեւ թափօր կազմուեցաւ նոյն կարգով և յառաջացաւ Քարլովիցի նեղ փողոցներէն։

—Թէեւ արեւ կայ, բայց օդը շատ ցուրտ է։ Բազմաթիւ կառքեր և գիւղացիի սայլեր կը հետեւին դագաղին։ Քարլովիցի բնակիչներէն շատերը հետիոտն կ'երթան Թափօրին երկու կողմերէն։ Քարլովիցէն Քրուշէտոլ տանող ճամբան նախ օձապտոյտ կը բարձրանայ մինչեւ գագաթը այն բլուրին՝ որ Քարլովիցի կը տիրէ. յետոյ կ'երկարի սարահարթի մը վրայ, ուր ընդարձակ տեսարան մը կը պարզուի. երկիրը ձիւնով ծածկուած է և ճամբան դէշ է։ Թափօրը արագ կ'ընթանայ։ Տեղ տեղ ոստիկան-զինուորներ բարեւի կեցած են։ Վերջապէս հեռուէն կ'երեւայ Քրուշէտոլ, և ձորին մէջ վանքը սպիտակ պատերով ու աշտարակներով։ Չորս կողմը ահագին բազմութիւն հաւաքուած է։ Վանքին առջեւ պարտէզ մը կայ՝ որուն մուտքի դուռը սեւ կերպասներով ծածկուած է։ Ներքին գաւիթին մէջ կայ եկեղեցին, սեւերով ծածկուած. զանգակները կը հնչեն։ Պատրիարք Տ. Պրանքովից և ուրիշ եկեղեցականներ որոնք Թափօրէն առաջ գացած են, վանքին պարտէզին մէջ կը սպասեն։ Դագաղը եկեղեցին կը տարուի, որ շատ փոքր է՝ բիւզանդական ոճով. բոլոր պատերը նկարներով զարդարուած են։ Սեղանէն ներս գետնափոր գերեզմանին տեղը ծածկուած է սեւ օթոցներով։ Դագաղը կը դրուի մահճակալի մը վրայ։ Պատրիարք Տ. Պըրանքովիցի նախագահութեամբ եկեղեցական արարողութիւններ կը կատարուին. յետոյ Հէսէնպէրկի կոմսը սա խօսքերը կ'արտասանէ.

«Սովորութեան մը և պարտականութեան մը կը համակերպիմ քանի մը խօսք ուղղելով ներկաներուն այս սուրբ վայրին մէջ, ուր, այնչափ ծառայութիւններ մատուցանելով Սերպիոյ, և ուր պիտի թաղուի մարմինը Միլան Ա. Թագաւորին՝ որ առաջին սերպ թագաւորը եղաւ, որ իր պետական մարդու ոգիովը անմոռանալի արժանիքներ ունեցաւ և որ մեր վեհափառին անձնուէր բարեկամը եղաւ։ Այս վանքին պահապանները երկիւղածութեամբ պիտի հսկեն այն մարմնոյն վրայ՝ զոր իրենց կը յանձնենք։»

Ցետոյ գետնափոր գերեզմանը բացուեցաւ և դագաղը ծանր ծանր վար իջուցուեցաւ։ Ցուզումը մեծ էր. ամէն ոք գերեզմանին կը մօտենար վերջին անգամ մըն ալ տեսնելու դագաղը։

—Կրօնական արարողութիւններէն ետքը եկեղեցիին դուռները փակուեցան և նախաճաշ մը տրուեցաւ ներկաներուն։ Վաղը առտու վանքին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Միլան թագաւորին համար. յետոյ դագաղը կարմիր գինիով և միւռոնով պիտի օծուի՝ սերպիական ծէսին համաձայն. ապա գերեզմանին քարը պիտի գոցուի։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը կը կարծուէր թէ Ալեքսանտր թագաւորը ներկայ պիտի գտնուէր իր հօրը թաղմանը, բայց կ'երեւայ թէ նախարարական տագնապը արգելք եղած է։ Կ'ըսուի թէ Պէլկրատի ոստիկանութիւնը այսօր արգիլեր է Քարլովից գացող ուղեւորները։

Պէլկրատ.— Այս առտու մետրապոլիտը և Սերպիոյ բոլոր եպիսկոպոսները հոգեհանգիստ կատարեցին։ Ալեքսանտր թագաւորը և բարձրաստիճան պաշտօնատարները ներկայ էին։ Տրակինա թագուհին (հիւանդութեան պատճառով) բացակայ էր։

Լոնտոն.— Այսօր Ուէլպէք-Սթրիթի ռուսական մատուռին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Միլան թագաւորին համար։ Ներկայ էին օսմ. դեսպանը, Սերպիոյ, Շուէտի ու Չինու դեսպանները, Ռուսիոյ և Ցունաստանի դեսպանատանց գործակատարները և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն։

ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԻ ՄԸ ԱՐԳԻԼՈՒՄԸ

«Տէֆատանս» թատերախաղը.— Հրեաներու դէմ յարձակում.— Թատերախաղին արգիլումը — Ֆրանսական թերթերու կարծիքը։

Բարիզի Վօտըվիլ թատրոնին տնօրէն Պ. Բօրէլ ամիսէ մը ի վեր պատրաստութիւններ կը տեսնէր Ալպէր Կինեօի գրած մէկ նոր թատերախաղը՝ Տէֆատանսը ներկայացնելու համար։ Սակայն Պ. Բօրէլ, թատերախաղը տակաւին բեմին վրայ չներկայացուած, հանրային կրթութեան նախարարութեան գեղարուեստից տեսուչին յանձնած էր բնագիրը, որպէս զի աչքէ անցընելով զայն, հարկ եղած դիտողութիւնները ընէ։ Գեղարուեստից տեսուչ Պ. Ռուժօն թատերախաղը կարդալէ յետոյ՝ յայտարարած էր թէ մէկ քանի թեթեւ փոփոխութիւններով կրնար ներկայացուիլ թատերախաղը։ Ցաջորդ օրը Պ. Բօրէլ գեղարուեստից տեսուչին երկրորդ այցելութիւնը ընդունեց, որ այս անգամ բոլորովին անախորժ անակնկալ մը կը պատճառէր։ Պ. Ռուժօն ծանոյց թէ հանրային կրթութեան նախարար Պ. Լէյկ որոշած է գէթ առ այժմ չթոյլատրել Տէֆատանսի ներկայացումը։ Անկարելի է երեւակայել թատրոնի տնօրէնին ապշութիւնը ու զարմանքը այս արգելքին առջեւ։ Մանաւանդ որ մարդը յիսուն հազար Ֆր. ծախսած էր այդ խաղին ներկայացման համար, որ ինքնին փոքր գումար մը չէ, մանաւանդ որ թատերախաղը շատ լաւ գրուած ըլլալով, փայլուն յաջողութիւն մը անվրէպ էր։ Այս առթիւ Ֆրանսական թերթերը կրակ կտրած՝ կը բողոքեն եղած այդ արգելքին դէմ, որ երկրին օրէնքներուն պարզ բռնաբարումը կը համարին։ Եւ ոմանք նոյն իսկ հարիւր հազար Ֆր. վնասի հատուցում պահանջելու կ'ելլեն հանրային կրթութեան նախարարութենէն, քանի որ գեղարուեստից տեսուչը իսկ իր գլխուն գործ տեսեր է, առանց նախարար Պ. Լէյկի կարծիքը առնելու։ Այս թատերախաղին արգիլման պատճառն է, անոր մէջ գտնուած խիստ յարձակումները հրեաներու դէմ։ Տէֆատանսի մէջ հրեաներ կը ներկայացուին, որոնք վաշխառութեամբ հարստացած՝ իրենց աղջիկներուն ամուսիններուն շնորհիւ ազնուական կը դառնան։ Ասիկա ըստ բաւականին յարձակում մըն է հրէական արժանապատուութեան դէմ, և ակնարկութիւն՝ Ռոչիլտներու կատարած ամուսնութեանց։ Այս պարագային մէջ հանրային կրթութեան նախարարութիւնը խոհեմութիւն համարեր է թատերախաղին ներկայացումը արգիլել, որպէս զի անտեղի շփոթութեանց տեղի չտայ, նորէն արծարծելով Ֆրանսայի մէջ հրէական խնդիրը, որ դեռ հազիւ մարած է Տրէյֆիւսի համբաւաւոր խնդրէն ի վեր։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գործադուլը Բէչքայի մէջ.—Քուպա եւ Մ. Նահանգները.— Անգլիոյ թագաւորին տարեթօշակը.—Թագաւորի մը մահը.—Ուէսթմինսդրի դուքսին ամուսնութիւնը.—Զարին նուէրը առ Պ. Մաք Քինլի.— Դատապարտութիւն մը։

Աշխատութիւն չունեցող քանի մը հազար գործաւորներ անցեալ շաբաթ օր Բէչթայի փողոցներուն մէջ հաւաքուելով աղմուկ յարուցեր են. «Հաց և աշխատութիւն» աղաղակելով, իրենց ճամբուն վրայ գտնուած խանութներուն բաւական վնաս հասցուցեր են, որոնք իսկոյն գոցուեր են իրենց տէրերուն կողմէ։ Ոստիկանութիւնը ցրուեր է զանոնք, քանի մը ձերբակալութիւններ կատարելով։ Երեք հոգի ծանրապէս և տասներկու հոգի ալ թեթեւապէս վիրաւորուեր են։

—Նախագահ Մաք-Քինլի խորհրդարանը արտակարգ նստի մը պիտի հրաւիրէ, երբ Քուպայի հիմնական օրէնքը քուէարկուի և Ուաշինկթըն դրկուի։

—Հավանայէն կը հեռագրեն թէ Հիմնադիր Ժողովին կողմէ ընտրուած այն մասնաւոր յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի Մ. Նահանգաց և Քուպայի ապագայ յարաբերութեանց մասին խորհրդակցիլ, որոշեր է Հիմնադիր Ժողովէն խնդրել որպէս զի ամերիկեան կառավարութեան առաջարկութիւնը չընդունի ի մասին Քուպայի մէջ նաւային կայաններ տալու Մ. Նահանգաց։

—Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը երկու միջոցներ ձեռք առեր է, որոնք ցոյց կու տան թէ խոստացուած անկախութիւնը պիտի տայ Քուպացիներուն։ Կղզիին զինուորական վարչութեան պաշտօնը որ մինչեւ հիմա հազարապետ Լօռի յանձնուած էր, քաղաքացի զինուորական նախարարին պիտի անցնի։ Ձեռք առնուած երկրորդ միջոցն է ամերիկեան հետեւակազօրքին 10րդ գունդին ետ քաշուիլը, որ այս ամսուն մէջ Փիլիպպեան կղզիները պիտի մեկնի, իրենց հայրենիքը ղրկուած զինուորներու տեղը բռնելու համար։

—Մէկ քանի անգլիական թերթեր կ'ըսեն թէ Էտուարտ Է. Թագաւորին 500 հազար անգլ. ոսկիի տարեթօշակ մը պիտի յատկացուի։

—Ճեպուղիէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կօճամի թագաւորը՝ Թէքլա մեռեր է։ Շփոթութիւն ծագած ըլլալով Մենելիք բանակ մը ղրկեր է, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար։

—Ուէսթմինսթրի դուքսը, որ 22 տարեկան է, Քօրնուալլիս-Ուէսթ գնդապետին աղջկան հետ ամուսնացեր է, որ Անգլիոյ ամէնէն գեղեցիկ կիներէն մէկն է։ Երիտասարդ նորապսակ դուքսը տարեկան 400,000 ոսկիի հասոյթ ունի։

—Ուաշինկթընի ռուսական դեսպան կոմս Քասինի Մաք Քինլի նախագահին մատուցեր է Զարին Պ. Մաք Քինլիի ըրած նուէրը, որ գեղեցիկ ալպոմ մըն է, ուր Ռուսիոյ Զարին թագադրութեան հանդէսին լուսանկարները կան։ Ռուսական դեսպանը յայտներ է թէ Զարը այս նուէրը ըրած է այն բարձր յարգանքին համար՝ զոր կը տածէ ամերիկեան մեծ ազգին պետին նկատմամբ։

—Ասկէ առաջ գրած էինք թէ գերմանացի ոստիկանական քոմիսէր մը, Թիլ անուն, Սթէֆէնպէրկ սեղանաւորին անբարոյական արարքները ծածկելու համար դրամ առած էր նոյն սեղանաւորէն և թէ դատի ենթարկուած էր։ Արդ, պատժական ատեանը երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեր է քոմիսէրը. նաեւ հինգ տարի քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սանիէի աստիճան տրուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականներու սենեակին պաշտօնեաներէն Սթէֆանաքի պէյի։

—Ճանիկ գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Էնկիւրիի նահանգին տպարանին տնօրէն Բէթրաք Սէրվէթ էֆ.։

—Միւրդութեան աստիճան տրուեցաւ Բրէզրէն գաւառին հրամանատար Շէմսի փաշայի և Վալիտէ Սուլթան հիւանդանոցին բժշկապետ Ահմէտ փաշայի։

—Լիագաթի ոսկի և արծաթ շքանշանը՝ Եգիպտոսի դատաւոր Եահեա Բէյ էֆ.ի։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.— Կայս. պալատան առաջին քարտուղարը ծանոյց Սպարապետի Դրան ընդհանուր սպայակոյտի նախագահին թէ Վեհ. Սուլթանը հրամայած է նոյն պաշտօնարանը ղրկել «Բանակ և Նաւատորմ» անուն գերմաներէն խիստ կարեւոր և պատկերազարդ հրատարակութիւն մը՝ զոր Ն. Վեհափառութիւնը բերել տուած և աչքէ անցուցած է։ Այդ հրատարակութեան երեք պրակները ղրկուած են և միւսներն ալ հետզհետէ պիտի ղրկուին։ Վեհ. Սուլթանը հրամայած է նաեւ որ սպայակոյտը քննէ այդ հրատարակութիւնը և այն կէտերը որոնք օսմ. բանակներուն համար կրնան գործադրուիլ, մասնաւոր տեղեկագրով մը մատուցանէ յառ կայս. Դահլիճ։ Կայս. պալատան առաջին քարտուղարը նաեւ ընդհանուր սպայակոյտին հաղորդած է Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ բոլոր մզկիթներու և կրօնական հաստատութեանց իմամներուն, պաշտօնեաներուն և այլն ամսաթոշակներուն վրայ յաւելում ըլլայ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Ճափոնի կառավարութիւնը ծանոյց Բ. Դրան թէ Ճափոնի ջուրերուն մէջ ընկղմեալ Էրթողրուլ մարտանաւին մեռած սպաներուն և նաւաստիներուն համար կրօնական արարողութիւններ կատարուած են հանդիսաւոր կերպով։ Էրթողրուլի ընկղմելուն տասներորդ տարեդարձին գիւղը գերեզմանին մօտը գտնուած կղզիին կուսակալը և պաշտօնեաները՝ համազգեստով գացեր են այն գերեզմանատունը, ուր թաղուած են Էրթողրուլի ընկղմած պահուն խեղդուած օսմ. սպաները և նաւաստիները։ Վարժարանի աշակերտներն ալ ներկայ գտնուեր են։ Կրօնական արարողութիւնները կատարուելէ ետքը Վեհ. Սուլթանին համար բարեմաղթութիւններ եղեր են և օսմ. զինուորներուն յիշատակը օրհնուեր է։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ.—Նոյն Ֆրայէ Բրէսէ հեռաւեալը կը գրէ.—«Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդին նախագահութեան խնդիրը որ 1898էն ի վեր խորհրդակցութեանց առարկայ կ'ըլլայ, մօտ ատենէն պիտի լուծուի։ 1890ի մուհարրէմին ելած կայս. Ֆէրմանին և Հանրային Պարտքի վարչութեան կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն, անգլիական և ֆրանսական արժէթղթերու ներկայացուցիչները պէտք է փոխն ի փոխ վարեն նախագահութեան պաշտօնը, վասն զի օսմ. արժէթղթերու մեծ մասը անգլիական և ֆրանսական արժէթղթերու քով կը գտնուի։ Այդ տրամադրութեան վրայ նաեւ աւելցուած է սա պարագան թէ օսմ. արժէ-

REVUE UNIVERSELLE
16 մայր. 1901

Նգապյին Լուրեր

Ամսագրի մը խմբագրութեան մէջ կ՚ըսուի թէ Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 1500 հոգի կ՚ենթարկուին ինքնասպանութեան՝ որոնց 16 հոգի թուրքերէն կ՚ազգային (nationalité) ունին։ Ասոնցմէ 14 հոգի կ՚ապրին Ամերիկա, 2 հոգի Եւրոպա։ Ինքնասպանութեան պատճառներն են՝ 9. տկարութիւն, 4. ծանր հիւանդութիւն, 3. ընտանեկան դժբախտութիւն, 2. ծանր պարտքեր, 2. ամօթ, 1. ամուսնական դժբախտութիւն, 1. ծերութիւն, 1. անյայտ։ Ինքնասպանները կ՚ընտրեն զանազան միջոցներ։ 5 հոգի կ՚ինքնասպանին ատրճանակով, 4 հոգի կ՚ինքնասպանին կախուելով, 3 հոգի կ՚ինքնասպանին թունաւոր դեղերով, 2 հոգի կ՚ինքնասպանին ջուրի մէջ նետուելով, 1 հոգի կ՚ինքնասպանի կամուրջի մը վրայէն ցած նետուելով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ամերիկայի Հայկական Թատրոնական Խմբակութիւնը Պոսթընի մէջ ներկայացուցած է Գ. Սունդուկեանի «Պապիկ» կատակերգութիւնը։ Ներկայացումը տեղի ունեցած է Հայ Ազգային Միութեան սրահին մէջ։ Ներկայ եղած են եղեր 1500 հոգի։ Ներկայացումը յաջողած է։ Խմբակին մէջ կան շատ լաւ դերասաններ։ Ներկայացումէն ետքը տեղի ունեցած է պարահանդէս մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՍՆԵՐ.— Ամերիկայի Հայկական Թատրոնական Խմբակութիւնը Պոսթընի մէջ ներկայացուցած է Գ. Սունդուկեանի «Պապիկ» կատակերգութիւնը։ Ներկայացումը տեղի ունեցած է Հայ Ազգային Միութեան սրահին մէջ։ Ներկայ եղած են եղեր 1500 հոգի։ Ներկայացումը յաջողած է։ Խմբակին մէջ կան շատ լաւ դերասաններ։ Ներկայացումէն ետքը տեղի ունեցած է պարահանդէս մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՍՆԵՐ.— Ամերիկայի Հայկական Թատրոնական Խմբակութիւնը Պոսթընի մէջ ներկայացուցած է Գ. Սունդուկեանի «Պապիկ» կատակերգութիւնը։ Ներկայացումը տեղի ունեցած է Հայ Ազգային Միութեան սրահին մէջ։ Ներկայ եղած են եղեր 1500 հոգի։ Ներկայացումը յաջողած է։ Խմբակին մէջ կան շատ լաւ դերասաններ։ Ներկայացումէն ետքը տեղի ունեցած է պարահանդէս մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՍՆԵՐ.— Ամերիկայի Հայկական Թատրոնական Խմբակութիւնը Պոսթընի մէջ ներկայացուցած է Գ. Սունդուկեանի «Պապիկ» կատակերգութիւնը։ Ներկայացումը տեղի ունեցած է Հայ Ազգային Միութեան սրահին մէջ։ Ներկայ եղած են եղեր 1500 հոգի։ Ներկայացումը յաջողած է։ Խմբակին մէջ կան շատ լաւ դերասաններ։ Ներկայացումէն ետքը տեղի ունեցած է պարահանդէս մը։

Հետաքրքիր Նորութիւններ

Ֆրանսայի մէջ Տօքթ. Լ. Վիլէրմէ կը հրատարակէ «Ամսագիր մը Բժշկական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն բժշկական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Ֆիլատելֆիա քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիքական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիքական նորութիւններ։

Անգլիոյ մէջ Լոնտոն քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Քիմիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն քիմիական նորութիւններ։

Գերմանիոյ մէջ Պերլին քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Հետաքրքիր Նորութիւններ

Ֆրանսայի մէջ Տօքթ. Լ. Վիլէրմէ կը հրատարակէ «Ամսագիր մը Բժշկական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն բժշկական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Ֆիլատելֆիա քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիքական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիքական նորութիւններ։

Անգլիոյ մէջ Լոնտոն քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Քիմիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն քիմիական նորութիւններ։

Գերմանիոյ մէջ Պերլին քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Հետաքրքիր Նորութիւններ

Ֆրանսայի մէջ Տօքթ. Լ. Վիլէրմէ կը հրատարակէ «Ամսագիր մը Բժշկական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն բժշկական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Ֆիլատելֆիա քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիքական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիքական նորութիւններ։

Անգլիոյ մէջ Լոնտոն քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Քիմիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն քիմիական նորութիւններ։

Գերմանիոյ մէջ Պերլին քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Հետաքրքիր Նորութիւններ

Ֆրանսայի մէջ Տօքթ. Լ. Վիլէրմէ կը հրատարակէ «Ամսագիր մը Բժշկական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն բժշկական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Ֆիլատելֆիա քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիքական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիքական նորութիւններ։

Անգլիոյ մէջ Լոնտոն քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Քիմիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն քիմիական նորութիւններ։

Գերմանիոյ մէջ Պերլին քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

Ամերիկայի մէջ Նիւ Եորք քաղաքին մէջ կը հրատարակուի «Ամսագիր մը Ֆիզիոլոգիական Ուսումնասիրութեանց» անունով։ Ամսագրին մէջ կը գրուին միայն ֆիզիոլոգիական նորութիւններ։

ՏՈՔԹ. ԿՐՕՍՄԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բերա, Թէքէ Պաշիի քաղաքապետական պարտէզին դիմաց, բասամ աէ Բրրի Շանի մէջ.

Տոքթ. Կրօսման որ Փարիզի, Պրոքի և այլ նշանաւոր բրոֆէսէօրներու աշակերտած է, կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային և գաղտնի հիւանդութիւններ։ Բաղի կիրակիներէ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի, կէսօրէն յետոյ ժամը 1—4 (Ը. Ե.) Մանրադիտական և միքրոպագննական քննութիւններ կը կատարէ։ Նաեւ ելեկտրական հոսանուտներով կը դարմանէ մորթային հիւանդութեանց ենթարկուողները։ Ելեկտրական ջուր տուչեր և պանեօներ ալ կը կատարէ։ Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ աղքատները, ժամը 10էն 12։ 2—20

ՀԱՅՐԵ՛Ր ՄԱՅՐԵ՛Ր ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Եթէ վտագաւոր հիւանդութիւն մը կայ տղոց համար, ապահովապէս ՓՈՐՀԱ-ԲՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ ակզբունքէն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղները, որոնց սրտառուչ ճիչերն ու դեմքին թալկութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ո՞րչափ այն զուարթ մանկիկը․ ո՞ր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ոստոստումները․ աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ աւ'աղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ, Կրէյ, ձեռք կառկառած է այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մ'է և վայրկենաբար կը բուժէ տղոց փորհարութիւնը։

Բարեգի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կ'ըլլային և դատապարտած կը խուշէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քսանըչորս ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 7—30

> ### ՏՈՔԹՕՐ Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
>
> Տանօր աստմնաբոյժ Բարիզի
>
> Ի Սիթէ տը Բերա, թիւ 1
>
> Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբաս։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։
>
> Աղքատաց ձրի 490

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փուծար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքնին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով սատամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոտին, նեխին փոխանակ մարմնոյն սնունդ մատակարարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'աղտոտի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, եւ.առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 479 9—30

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԱԹԻԼԵՍ Թ. ՊԷԶՄԱՃԵԱՆ ԵՒ ԲԵՏ.

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց՝ Մաֆրի խան, Թ. 2

Վերոյիշեալ դրամատունը ամէն տեսակ վաճառականական ու պանքայի գործառնութիւններ կ'ընէ։

Արժէթուղթեր աւանդ առնելով փոխատուութիւն։— Գաւառները և արտասահման ղրկուելիք գումարներու գանձում և առաքում։— Կտրօններու զեղչ, չէքեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ և Եւրոպայի համար։— Այս դրամատան մէջ՝ ամսական 20-100 ղրշ. վճարելով կարելի է է գնել՝ Օսմանեան և Հելլենական երկաթուղիի պարտաթուղթեր, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէ, Վիլլ տը Բարի, Վիլլ տը Պրիւսէլ, Բանամա, Վիլլ տը Բարիի քաբոնք թուղթեր, եւայլն, այլն։

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՕԼ ՄԻՏԻ

Անմիջապէս կը ջնջէ ցաւերը, ժարանը, նեխումները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յարմար պզգեստ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միշտ պատճառելու որ առաջ կը բերեն անզուտ և սուրիչ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քաբսիլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարանները

A.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1852

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանընի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուճենեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապեալ ցաւոտ ակռաները մէկ անգամէն կը հանեն. ցաւով զեղալու եւ բուժուած վերադառնալու առանց։

Նորաձեւ արուեստական, ոսկէ, ճէռմի ակռաները և կամուրջներ կը պատրաստեն, յարմար և անխախտ, զէմփ ձեւաւորութեան բնական նմանութիւն և ազատ արտասանութիւն։

Բերնի հիւանդութեանց կատարելապէս կը բուժեն ինչպէս նաեւ ծմրկացումն գործերու և ամենակատարելագործեալ ակռաներու միջոցաւ, առանց ցաւի աստիճանաւորութեամբ։

Ե. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Տանօր.—Գալով կողմ մասնաճիւղ ԶՈՒՆԻՆԻ !! 197

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿԻ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գափու, Ճէլալ Պէյ խանի յկից, թիւ 1.

Չիֆտէ Սէֆէր մաղազասը

Ծերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՍԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լասթիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ածուխի կալիչներ (զասրգ պադը), տեսակ տեսակ գրիւններ (ծիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտներ (միքրոզգոբ) փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՔՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօտա Պանքականոցին կից թիւ 91

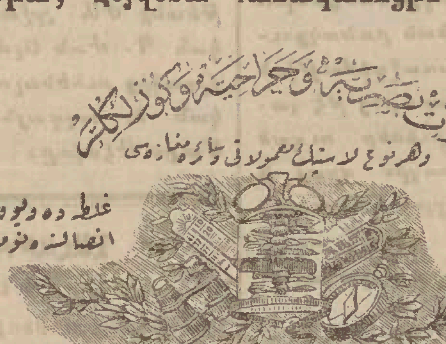

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵՍԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ: կակուղ և կարծր լասթիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ածուխի կալիչներ (զասրգ պադը), տեսակ տեսակ գրիւններ (ծիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտներ (միքրոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Ցաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՄ 225 ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանէ 5,503,000,000Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

Նիւ Եորքի ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ Նիւ-Եորքի ապահովագրին առարկելի չէ բնաւ, և յանձնուած թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի, բնակութեան և ճամբորդութեան յարաբերութեամբ բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարւէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճամբներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒՒԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիշ-Պատուիրակ
Ա. ԶԱՒՀԱՃԵԱՆ

Վոյվոտա փողոց Վիէթալիս խան Ղալաթիա 192

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը:

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիմերը, մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիթեռներու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ. նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը ճշտեալն է. { 195 ֆրանք առանձին տետրերով կամ սերիներով եւ կամ ծղոտակազմ հատորով; 225 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանանչ։

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանտաներով) 5 ֆր. անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամսը անգամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրուելով, ստորագրուողը գերծ կը մնայ ապագայ գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պրակներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԴՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17․ Խնդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի ձրիաբար։

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ — ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ անգլ. ողղղատեայ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շէրաֆ համբոյ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբոֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (աըրաճա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱԻՐԼ 581

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դոմօ	1497	Հօգօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Դոնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դարսօ	895	Հէրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1785
Արբօռգօ	2377	Տէսօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Ծօմինօ	937	Հիտտոն	2720	Մէլօ	1057	Սլէլօ	1300
Գորոտինօ	1264	Ծէլլօ	2383	Հօրաթիօ	3603	Մոնթէվիտէօ	1735	Թասսօ	1328
Գրասօ	1076	Տորրօ	1713	Հալմաչէ	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրէւնօ	841	Տէնեռօ	504	Իտալօ	3354	Նէրօ	1083	Թորդօ	2337
Գրֆֆանօ	4431	Եպրօ	3464	Իտաժօ	5540	Օնտօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժերէնօ	1030	Օնթարիօ	4036	Թորպէտօ	487
Գալիբսօ	1387	Էրասօ	1841	Կիէտօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուլթոնիա	3429
Գամէօ	1244	Ֆերօ	954	Կոլբինօ	3307	Օթելլօ	1637	Վասկօ	1914
Գոզօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Կովնօ	1700	Փոլօ	510	Վոլօ	1289
Զեբրայօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Ռիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Ըսխէօ	1834	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէբանդօ	2272	Ռինալտօ	1663	Ուէսօ	1850
Գլբօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրաօ	4235	Կիտանօ	1243	Լօրէնդօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Եէսսօ շոգենաւը, Նաւապետ Թորնէյլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 23—24. Քիւչիւք Մէյտան խան. Ղալաթիա 377

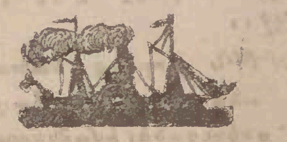

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Պոսթոնի մէջ քանոնաւոր երթեւեկ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթօրիան	10500	Ցիտովեան	3500
Ամէնեան	10500	Եէօրգեան	2500
Քէլթիքեան	10500	Ճօրճ.ըն	3000
Լանքաստրեան	9000	Ալէքսեան	3500
Պիլատէլֆիա	9000	Արմէնեան	3500
Պօլօմպեան	8000	Ամէնեան	2500
Քօրճեան	8000	Քեռոլակեան	2500
Քալոֆեան	8000	Ալզերեան	3500
Պրօնինեան	8000	Լէգոնեան	2000
Ալզէրեան	3700	Տէնեօ	900
Վալօնեան	3700	Ուրօնօ	800
Պալտոնեան	3700	Լիտոնեան	800
Ատաֆեան	3500		

Ամերիկա երթալիք կը խնդրուի իրենց պէտքին պայման փոխադրելու կամ Նաւամէջ նավագնացութեան համար դիմել նոյն գործակալներուն։ Ամէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԴԷՆ

Ղալաթիա, թաբախանա խան 600

COMP 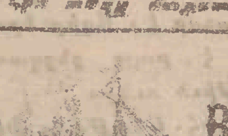 **RUSSE**

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

Փետ. 6 19 Օտեսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

7 20 Իզմիր, Պիրէ, Աղէքսանդրիա ... 10ին միջօրէէն առաջ ... Աղէքսանտրէթ, Բէրութ, Ճաֆա, Պէրսում եւ Փայտ

8 21 Օտեսա ժամը 4էն միջօրէէ

8 21 Ինէպօլու, Սինոբ ... Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում ... ժամը 4էն յետ միջօրէի

9 22 Օտեսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՀԱՑԵԱՆԻ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Փետր. 26ին Առմենի, Մարսիլիա։

Մարտ 4ին Մինկրէլի, Անատոլ. նաւահանգիստներ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Փետր. 27ին Առմենի, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում։

Մարտ 5ին Մինկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։

Յաճախորդ ուղեւորք Թուրքիոյ համար

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Երկրորդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թաշ Հանէ Քարակէօյ փողոց. 516 Փ. ՊԷՐՈՒԻ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ըստ ամսոյ երկու անգամ կը մեկնին Լիվերբուլ և Ամերիկա Նիւ-Եորք

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Քավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիրբիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէպպօ	2181
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Սարակուա շոգենաւը, Նաւապետ Ուիլ Նէմն, փետրուար 25ին Լիվերպուլէն հոս կը հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ Joly et Seager

Մէյմանէճեան խան. Թիւ 6, 7, 8. Ղալաթիա. Թաշ Քարակէօյ փողոց 255

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բոմպէյ	3000	Թիգրա	2500
Նիւթըն	3000	Նէրէթիա	[illegible]
Քէյմպէլ	3000	Օտոմարկօ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

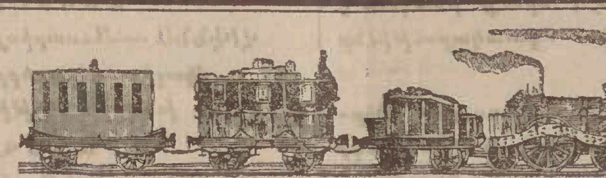

Կ. ՊՈԼՍԷՆ — ՔԻՒՉԻՒՔ ՉԷՔՄԷՃԷ

1900 Նոյեմբեր 1էն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ — Առաւօտէն մինչեւ կէս օր

ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	8	10	62	12	14	16	18	20
Կ. Պոլիս	6 45	7 19	7 33	8 14	8 53	9 20	10 10	10 33
Գում-Գափու	6 55	7 29	7 54	8 29	9 03	9 29	0 20	10 48
Եէնի-Գափու	6 59	7 33	—	8 33	9 07	9 33	10 24	10 52
Սամաթիա	7 05	7 39	—	8 39	9 12	9 38	10 29	10 57
Եէտի-Գուլէ	7 11	7 46	8 13	8 46	9 17	9 44	10 34	11 —
Մագրիգէօյ	7 26	7 59	8 34	9 01	9 30	9 56	10 47	
Այ-Ստեֆանոս	7 36		8 50	9 11		10 07		
Քիւչիւք-Չէքմէճէ			9 —			10 15		

ՄԵԿՆՈՒՄ — Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն

ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
Կ. Պոլիս	11 09	12	1 —	1 37	2 01	2 59	3 27	4 15	4 41	4 58	5 25	5 52	6 19	6 46
Գում-Գափու	11 19	12 10	1 10	1 47	2 13	3 09	3 37	4 26	4 51	5 08	5 35	6 02	6 29	6 56
Եէնի-Գափու	11 23	12 14	1 14	1 51	2 17	3 13	3 41	4 30	—	5 12	5 39	6 06	6 33	7
Սամաթիա	11 28	12 19	1 19	1 56	2 22	3 18	3 46	4 35	—	5 17	5 44	6 11	6 38	7 05
Եէտի-Գուլէ	11 33	12 23	1 24	1 59	2 27	3 23	3 50	4 40	—	5 22	5 49	6 16	6 42	7 10
Մագրիգէօյ	11 45	12 33	1 36		2 39	3 33	4 05	4 53	5 09	5 35	6 02	6 28	6 54	7 22
Այ-Ստեֆանոս	11 57		1 48		2 49		4 15		5 19		6 12	6 39	7 04	7 32
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	12 05		1 56									6 47		

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ — Առաւօտէն մինչեւ կէս օր

ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	9	11	13	15	17	19	21	23	25
Քիւչիւք-Չէքմէճէ			7 04						
Այ-Ստեֆանոս	6 15	6 46	7 15	7 52		8 24		9 42	
Մագրիգէօյ	6 27	6 58	7 27	8 04		8 36	9 —	9 54	10 17
Եէտի-Գուլէ	6 39	7 13	7 42		8 17	8 48	9 15	10 05	10 32
Սամաթիա	6 3	7 17	7 46		8 21	8 51	9 18	10 08	10 36
Եէնի-Գափու	6 48	7 22	7 51		8 26	8 56	9 23	10 13	10 41
Գում-Գափու	6 53	7 27	7 56	8 22	8 31	9 01	9 28	10 18	10 46
Կ. Պոլիս	7 01	7 35	8 04	8 30	8 39	9 09	9 36	10 26	10 54

ՄԵԿՆՈՒՄ — Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն

ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	37	39	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	61
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	0 28			12 19		2 14								6 47
Այ-Ստեֆանոս	10 39			2 30		2 5		3 22		4 55		5 47	6 18	7 04
Մագրիգէօյ	10 51		11 43	12 42	1 44	2 37		3 34	4 03	5 07	5 35	5 59	6 30	7 21
Եէտի-Գուլէ	11 03	11 31	11 55	12 54	1 59	2 54	3 22	3 49	4 15	5 20	5 47	6 14	6 41	7 44
Սամաթիա	11 7	11 35	11 59	12 58	2 02	2 57	3 25	3 52	4 18	5 23	5 50	6 17	6 44	— —
Եէնի-Գափու	11 12	11 40	12 04	1 03	2 07	3 02	3 30	3 57	4 23	5 28	5 55	6 2	6 49	— —
Գում-Գափու	11 17	11 45	12 08	1 08	2 12	3 07	3 35	4 05	4 28	5 33	6 —	6 27	6 54	7 58
Կ. Պոլիս	11 25	11 53	12 16	1 16	2 20	3 15	3 43	4 09	4 36	5 41	6 08	6 35	7 02	8 07

Արտօնատէր ՀԱՐՈՒԹ ԽՕՒՍՕՒՑԵԱՆ